

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

resistendo, & cum ea moderacione quam superiori quaestione, ubi de iniquis & Ecclesie perniciosis dispensationibus, assignavimus.

ferunt à Defensoribus Ecclesiarum, quos ab Imperatore petendos decrevit Concilium Africanum, ad tuendos patrocinio suo pauperes. de quibus alibi à nobis dicitur.

na etiam temeraria hoc profertur: sententiam scribitur: quinquaginta literarum dicitur.

CAPVT XVIII.

Synopsis.

I. Si Episcopi invaderent jurisdictionem regiam, prohibitionibus & multis tuebantur seculares, exemplo Justiniani Imperatoris, qui lege coëruit Defensores Ecclesiarum.

II. Bona Clericorum capta ad tuendam jurisdictionem regiam, ex Ivone, è Capitularibus Caroli Calvi, Hincmaro, & Philippo quarto. Principes nostri non nisi sunt expulsione à sede, que erat pena à legibus indicta, quam Constantinus induxit. Suspendio ab officio irrogata à Justiniano, & à Theodosio. Sed hic sequentur Concilium Ephesinum adversus Joannem Antiochenum. Hispani pellunt regno contumaces Episcopus, & reditus privant. Modestius se gerunt Galli.

III. Verum à Concilio Lugdunensi ne iudices ecclesiastici cogantur censuras tollere, personis vel bonis captis, aut qui his utuntur, eorum usu desistere.

IV. Lex illa recepta olim à Gallis; sed interpretatione adjecta; ita ut locum haberet in vera censura, non autem in ea que est nulla, quæve jura regia violat. Hac interpretatio continetur mandatis Philippi IV. perlatas ad Pontificem per Episcopos legatos Regis, in causa Capituli Carnotensis. Bona capiuntur, non propter censuras præcisè, sed propter invasam jurisdictionem. Baillivus Carnotensis de juribus regis se respondurum cavet in curia Regis, de spiriuali coram iudice competenti.

V. Ea interpretatio locum semper habuit in Gallia, statim post Concilium Lugdunense. Verum tamen lege Philippi IV. ne domus diruerentur, ut antea fiebat. Bona capi solita, post Concilium Lugdunense docent Durandum Episcopum Mimatensis & Guillelmus de Nogaroto.

I. QUÆ hucusque diximus observata sunt, si à Romana curia juribus regis injuria fieret. Quando autem ab Episcopis regi in detrimentum secularis jurisdictionis aliquid tentari contingebat, regij magistratus regiam jurisdictionem tuebantur prohibitionibus decretis adversus Clericos; & deinde si contra niterentur Episcopi aut eorum Vicarij, & jurisdictionem quoque suam censuris defenderent, pœnale iudicium adhibebant, scilicet pignorum capionem, & multarum exactioem, donec ab invasione cessatum esset. Hac ratione compescuit olim Defensores Ecclesiarum Iustinus Imperator, constitutione lata, qua illos monet ut ab insinuatione testamentorum abstineant, quæ soli Magistro census in urbe regia competeat, pœna quinquaginta librarum auri temeratoribus legis indicta. Defensorum Ecclesie munus Clericis ab Episcopo conferebatur, ut patet è canone 11. Concilij Chalcedonensis; qui longè dif-

ferunt à Defensoribus Ecclesiarum, quos ab Imperatore petendos decrevit Concilium Africanum, ad tuendos patrocinio suo pauperes. de quibus alibi à nobis dicitur.
II. Hujus bonorum capionis exemplum peti potest ex Ivone, qui refert contentio- nem quæ orta erat inter Regem Ludovicum VI. & Belvacensem Clerum, ob accusatio- nem adversus Canonicum illius Ecclesie in- stitutam. Hinc privilegio personæ, Belva- census Ecclesia Clerici cognitionem ad se trahebat; inde, facti conditione curia Regis iudicium sibi asserbat. Consultus Ivo à Belvacensibus respondit, si audientia regalis curiæ respueretur, Regem offendi; cere- rum eorum desiderium jure niti. Attamen oblitendi pertinaciter consilium non præ- buit; quia nesciebat an parati essent ad ea incommoda ferenda quæ hanc contumacia- m sequebantur; quorum ille descriptio- nem his verbis instituit: Si autem sciremus vos esse paratos ut cum gaudio tolerare possitis ruinas domorum, exterminaciones corporum, rapinas bonorum vestrorum, possemus vos exhortari ut sequeremini consilium Susannæ, que magis elegit in manus hominum incidere quam Dei legem derelinquere. Sed quia in donis spiritalibus consilium & fortitudo conjuncta sunt, consilium aliud nisi quod patientia vestra tolerare possit, dare non audent, quia qualis vestra sit fortitudo ignoramus. Vidimus superius, ex Capitularibus Caroli Calvi, decimas interverfas, si præceptis regis non obtemperaretur; & ex Hincmaro, bonis suis exturbatos Episcopos, si Regis jurisdictionem auctoritate ecclesiastica infringere vellent. Quod obtinebat adhuc seculo Ivonis, id est, circa annum MCXV, ut patet ex hac epistola, & ex altera ejusdem auctoris superius laudata. Quæ consuetudo edicto Philippi IV. firmata, ad hæc usque tempora perduravit. Alienam à temporibus suis & ab ecclesiasticæ disciplinæ reverentia Principes nostri existimarunt pœnam illam quæ contumacibus Episcopis irrogata est aliquando ab Imperatoribus Romanis, nempe expulsio à sede, & suspensio ab executione officij, ut ex Iustiniano superius ostendimus. Quod ille non invexerat in Ecclesiam, sed à decessoribus suis hauserat; quorum constitutiones, expulsionum, exilij, & multarum comminationibus Clericos frequentissimè terrent. Quibus Constantinus præivisse videtur, qui epistolæ quæ Episcopos ad Concilium Tyrium evocat, has minas inserit: *Quod si quis, sicut minime suspicor, nostrum mandatum etiam jam callidè rejicere studens, recuset ad Concilium adventare, hinc à nobis aliquis mittetur qui eum regio mandato de dignitate sua dejiciat, doctæque non*

na etiam temeraria hoc profertur: sententiam scribitur: quinquaginta literarum dicitur.

Ivo epist. 117.

Ivo epist. 171.

Apost. Theodor. lib. 1. c. 19. & in Epistola ad Episcopos Galat. c. 2. p. 2. c. 2. c. 2. c. 2. c. 2. c. 2. c. 2.

decere quæpiam decisionibus Imperatoris pro veritate editis adversari. Quod ad suspensionem attinet; Theodosius Ioannem Antiochenum ad communionem Cyrilli Alexandrini & Concilij Ephesini hortatus, interim donec inter illos pax restituta fuerit, vetat Ioannem ne ullas ordinationes vel depositiones tentet: *μὴ δὲ ἐπιχειρῆσαι ἑτέρας, ἢ χειροτονεῖν, ἢ χειροποιεῖν, ἢ χειροποιεῖν, ἢ χειροποιεῖν, ἢ χειροποιεῖν.* Hoc fortasse exemplo Iustinianus sibi licere putavit analem suspensionem à ministerio Episcopis irrogare. Sed attendere debuerat, à Theodosio hanc pœnam Ioanni Antiocheno indictam, quia sententiâ Ephesini Concilij jam antea fuerat adversus Ioannem decreta *ἀσθενείας* & *ἐξουσίας* *ἰερατικῆς* suspensio, donec sententiæ adversus Nestorium latae adhæreret. Apud Hispanos obtinet ut Episcopi & Clerici qui mandatis regis non obtemperant, seu ad impediendam tuitionem contra vim iudicum ecclesiasticorum in causâ ecclesiastica latis, sive ad repellendam invasionem quæ fit à Clericis adversus jurisdictionem seculari, aut ob quamcunque aliam graviolem contumaciam, iure civitatis seu *naturalitatis regni* priventur, & statim à regno expellantur, suisque redivitis spoliuntur. Non quidem, inquit illi, per modum jurisdictionis ordinariæ, quæ in Clericis Regibus non competit, sed potestate quadam politica & œconomica, ut docent Covarruvias, & Bovadilla, & omnes scriptores Hispani. Minus ergo austerrum est remedium quod à Gallis usurpatur, quàm quo Romani Principes utebantur olim, quòve Hispani læsam auctoritatem vindicant, licet remedium nostrum ferro causas seu morbos curet potius quàm emplastro.

III. Enimvero quia quod iure niti poterat in quibusdam speciebus, ut plurimum in contemptum apertum jurisdictionis ecclesiasticæ & excommunicationum trahebatur à Principibus & eorum magistratibus, Concilium Lugdunense has bonorum capiones & personarum vexationes aliquando trucidatarum ob latas censuras sub pœna excommunicationis inhibuit. Relatum est decretum in collectione libri sexti Decretalium, sed majoris momenti apud nostros esse debet, quod in urbe Lugdunensi præsentate Gregorio X, Philippo III. Rege Francorum, Rodulpho Imperatore Occidentis, & Michaële Palæologo Constantinopolitano, Episcoporum omnium suffragiis latum est anno millesimo ducentesimo tertuagesimo quarto: *Quicumque pro eo quod in Reges, Principes, Barones, Nobiles, Ballivos, vel quoslibet*

ministros eorum, aut quoscunque alios excommunicationis, suspensionis, seu interdicti sententia fuerit promulgata, licentiam alicui dederint occidendi, capiendi, seu aliis in personis aut bonis suis vel suorum gravandi eos qui tales sententias protulerunt, sive quorum sunt occasione prolata, vel easdem sententias observantes, seu taliter excommunicationis communicare nolentes, nisi licentiam ipsam re integra revocaverint, vel si ad bonorum captionem occasione ipsius licentia sit processum, nisi bona ipsa sint infra octo dierum spatium restituta, aut satisfactio pro ipsis impensa, in excommunicationis sententiam incidant ipso facto. Infra: *Qui autem in eadem sententia permanserint duorum mensium spatio, extunc ab ea non possint nisi per sedem apostolicam absolutionis beneficium obtinere.*

IV. Aliquis forte suspicabitur, nec injuriâ, constitutionem istam in regno receptam non fuisse, cum ulum contrarium saltem in capiendis bonis viguisse constet, etiam post illud decretum. Sed nolo exceptione illa constitutionem sanctissimam repellere, cum majorum nostrorum reverentia consecratam fuisse videam. Illam solam interpretatione juverunt, ne jura regia violaret. Voluerunt itaque decretum quoad illas censuras vel excommunicationes locum habere quæ nullæ non essent. Si enim aut quia à iudice non competente latae, aut alio manifesto vitio nullæ essent, cum excommunicationum vires neque nomen obtinerent, non existimantur in iis speciebus decreto Concilij Lugdunensis magistratus regios deterrandos esse ab asserenda jurisdictione regia, si opus esset. Deinde bona capi dixerunt, non præcisè ut rescindatur excommunicatio, sed ut ab injuria regis auctoritati facta cessetur; unde per consequentiam excommunicatio dissolvatur. Hanc interpretationem accepto ferre debemus veteri cuidam chartæ à Tabulario Camera Parisiensis petita: qua mandata continentur à Rege Francorum Philippo IV. Archiepiscopo Senonensi & Episcopo Antissiodorensi data, quando iis Legatis ad Pontificem Romanum usus est, ante annum millesimum tercentesimum, hac occasione. Capitulum Carnotense interdicto & excommunicatione in ministros regios sævierat, quod ab Advocatis Capituli, hominibus læcis, tributa ceteris etiam civibus indicta exigentur, eo prætextu, quod privilegio antiquo ab iis dependendis excusarentur; quamvis decem tantum Advocatis immunitate concessa, Capitulum Advocatorum numerum auxisset. Statim à Conservatoribus privilegij ab apostolica fede Regibus indulti ne terræ domanij regij interdicto subjiciantur, mo-

Theol. ep. ad Ioan. Antioch.

Concil. Ephes. parte 1. Act. v.

Covarr. pract. que l. c. 11. Bo radilla l. 1. p. 61. l. c. 18. m. 61.

C. Quicumque. 21. De sentent. excom. in 6.

E Regis Camera. Comp. 10. 111.

niti Canonici ut interdictum amoveant, cum recusarent, excommunicantur, eorumque bona jubente Rege capiuntur. Quere-la defertur ad sedem apostolicam, ac si per vim absolutio à censuris exigeretur contra decretum Concilij Lugdunensis. Qua de re literis Pontificis Rex monitus, per Episcopos legatos suggerit Papæ, inter cetera, bonis captis distringi à se Capitulum, quod suam jurisdictionem invasisset. quo jure adversus Reges & Principes in simili specie uteretur. Deinde non esse quod vis adhibenda sit ad eam excommunicationem solvendam quæ nulla sit. Quare duplici responsione nos instruit, bona scilicet capi principaliter ob injuriam quæ sit regis jurisdictioni. quod prohibitum non est à Concilio Lugdunensi: tum decretum illud non violari, si excommunicatio sit nulla. *Nec tale nostrum jus evacuare, inquit, vel tollere intellexit Concilium Lugdunense, sed jura Ecclesiarum duntaxat ita conservare, quod propter hoc non rapiant vel injuste retineant aliena. Alias, summa & evidens iniquitas insurgeret ex eodem, quod non est ferendum; cum sit perpetuum jura juribus concordare.* Plurima alia his mandatis continentur, de quibus Philippus cum apostolica sede expostulat. Vnde patere possit, necessitate cogente Reges Francorum ad reperenda antiqua jura, quæ paulatim convellebantur, & ad restaurandam dignitatem suam, per modum defensionis naturalis, tandem impulsos fuisse. De his capitibus, quæ Clericorum privilegia respiciunt, alibi dicemus uberrimè, cum hic tantùm de modo & ratione retinendæ jurisdictionis agatur. Observandum autem est, Baillivum Carnotensem ex mandato Regis ita cavisse scripto suo, ut de his quæ literæ apostolicæ complectebantur se responsurum coram Rege & ejus Curia sponderet, quod attinet ad jurisdictionem Domino Regi competentem, quoad ea verò quæ spiritualitatem continent, coram giudice competente jus Domini Regis defensorum.

V. Eam verò interpretationem, quam modò retuli, secuti majores nostri, Episcopos & Clericos à perturbanda jurisdictione seculari, bonis captis etiam post decretum Lugdunense averterunt. Temperamentum tamen quoddam adhibuit Philippus IV. constitutione edita anno MCCCLII. scilicet ne domus captæ diruantur, aut deformentur, quod aliter obrinebat temporibus Ivonis, ut supra adnotavi. Præter testimonia superius adducta, tres oculos testes proferre possum, omni exceptione majores, qui docent quænam esset magistratuum regionum sententia. Durandus enim Mimatensis

Episcopus conquerebatur suo tempore vim fieri jurisdictioni ecclesiastica à judicibus secularibus contra decretum Concilij Lugdunensis: *Item impediunt, inquit, jurisdictionem Ecclesie: quia cum in eos, vel eorum ministros, aut officiales, vel subditos, excommunicationis, suspensionis, interdicti sententia proferruntur, gravant ex hoc proferentes, vel res aut subditos eorundem, quousque absolutiois beneficium deferunt ad eosdem; nec sufficit remedium excommunicationis, sicut ait Gregorius X. de sententia excommunicationis. Quicumque, in Sexto. Guillelmus Nogaretus & G. de Pleissano Milites & Regis procuratores eodem tempore quo Durandus, id est, circa annum MCCCVI, asserunt in libello suo porrecto Clementi V. Pontifici, quod cum Prelati, vel eorum officiales, per jurisdictionem suam spirituales impediunt & perturbant jurisdictionem temporalem notoriè, sic quod negari non potest, Dominus Rex predictus de antiqua consuetudine regni, quia spiritualitatem Prælatorum coercere non debet, infringere potest temporalitatem talium, quousque cessent ab impedimento predicto. Infra: Et dicto jure coercionis Dominus Rex utitur, & tam ipse quàm ejus predecessores usi sunt tanto tempore de cujus contrario memoria non existit.*

Durandus in tra. de modo Concilij gener. celebrandi. Rubr. 70.

C. 7. N. 11. §. 24. Tom. 2. Lib. Eccl. Gall.

CAPVT XIX.

Synopsis.

I. Post contentiones ab Pragmaticam Sanctionem pax inicitur inter Ecclesiam & regnum. Indictio Concilij Lateranensis, cui tandem adhasit Ludovicus XII. Transegit cum Leone X. Franciscus I. Controversia ecclesiastica finienda sunt per conventionem, è Gelasio II. & Concilio Africano.

II. Per Concordata, restituta est pax & libertas Ecclesie Gallicane. Eorum executio commissa Regi à Pontifice, & à Rege, Curijs Parlamenti. Qua per appellationes ab abulu conventiones illas tuentur.

III. Abusus dictio usurpata in Gallia ante annos trecentos, ex Durando, Joanne Parisiensi, & veteri arresto. Post Concilium Constantiense, frequentius. Abusus est potestatis perversus usus, è Simplicio, Adriano secundo, Sigeberto, Roberto Lincolnensi.

IV. Antiqui Pragmatici appellatione ab abusu in re ecclesiastica usi sunt ante Concordata: quæ, cum de rescriptis Papæ agebatur, subsidiaria erat appellationi ad Papam & ad Concilium. Error recentiorum, qui Petri Courthardi & Joannis de Nanterre veteres appellationum formulas ad Curiam Parlamenti directas fuisse existimant. Earum vis explicata.

V. Appellatio ab abusu, à judicijs Episcoporum in negotio ecclesiastico, ante Concordata, ex Ausferrio. Distincta erant rescripta ob Pragmaticam infractam, & appellationis ab abusu. Primo casu non appellabatur, sed ex nullitate agebatur. In ceteris casibus appellabatur, abusus mentione injecta, ad testandum nihil agi jurisdictione ordinaria à judicibus secularibus. Mera